

Kommunala pensionärsrådet (KPR)

Datum	2021-11-11
Tid	Kl. 09.00 – 11.55
Plats	Kommunhuset, kommunfullmäktigesalen
Justering av protokoll	Justerare är ordförande Niklas Säwén och Ingbritt Höglin.

Närvarande

Eila Nilsson	Finska föreningen
Kjell Olofsson (<i>vice ordförande</i>)	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Aagoth Lögdahl	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Stefan Aronson	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Christer Tarberg	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Staffan Sollén	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Britt-Marie Karström	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Ann Norberg	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Berit Andersson	RPG, Riksförbundet Pensionärs Gemenskap
Eva Wikman	RPG, Riksförbundet Pensionärs Gemenskap
Ingbritt Höglin	SKPF, Svenska kommunalpengionärers Riksförbund
Lars-Göran Brandhammar	SPF, Sveriges pensionärsförbund
Gudrun Engström	SPF, Sveriges pensionärsförbund
Margret Bergström	SPF, Sveriges pensionärsförbund
Niklas Säwén (<i>ordförande</i>)	(S) kommunstyrelsen
Niklas Evaldsson	(V) kommunstyrelsen
Åsa Ulander	(S) kommunstyrelsen
Mikael Westin	(S) kommunstyrelsen

Caroline Grafström kommunsekreterare

Inbjudna

Marie Lissäng	förvaltningsdirektör, vård- och omsorgsförvaltningen
Madeleine Forslund	ekonom, vård- och omsorgsförvaltningen
Anita Bdioui	verksamhetschef, vård- och omsorgsförvaltningen
Hans Wiklund	projektledare, vård- och omsorgsförvaltningen
Marianne Leek	tf. landsbygdssamordnare
Johanna Kangas	utredare, kommunstyrelsekontoret
Ida Sundberg	utredare, kommunstyrelsekontoret
Filip Lindström	praktikant, kommunstyrelsekontoret
Mats Abramson	lokalstrateg, vård- och omsorgsförvaltningen
Malin Håkansson	projektledare, kultur- och fritidsförvaltningen

1 Mötets öppnande

Ordförande Niklas Säwén öppnar mötet och hälsar alla välkomna.

2 Val av justerare

Att jämte ordföranden justera protokollet väljs Ingbritt Höglin.

3 Dagordning

Dagordningen godkänns två övriga frågor läggs till angående studiebesök äldreboenden och resekort pensionärer och utrop vid busshållplatser.

4 Föregående protokoll

Läggs med godkännande till handlingarna.

5 Vård- och omsorgsförvaltningen informerar

Verksamhetschef **Anita Bdioui** informerar om lokala kriterier för demensenheter vid särskilda boenden i Sundsvalls kommun som antogs i maj 2021. Kriterierna utgår från Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom. En förutsättning för att bedriva en god demensvård är att arbetet ska ske utifrån individens behov och tvärprofessionellt/teambaserat där den enskilde och närstående är delaktiga.

Personal som arbetar med personer med demenssjukdom behöver förutsättningar för att utföra ett arbete av god kvalitet. Kriterierna är inriktade på att öka kompetensen hos chef och medarbetare kring demensvård samt uppföljning av genomförda åtgärder. Det finns statliga medel riktade mot demensvård och det pågår under 2021-2022 ett kommunalt projekt för kompetenshöjning. 12 personer deltar och målsättningen är att det ska finnas en demensspecialiserad undersköterska per boendeenhet. De närmaste åren ska även 85% av medarbetarna ha genomgått utbildningen "Stjärnmärkning" som Svenskt Demenscentrum erbjuder.

Ett annat mål är att öka användningen av BPSD-registret i kommunen. (Beteendemässiga och Psykiska Symptom vid Demenssjukdom) Det är ett nationellt kvalitetsregister som syftar till att öka välbefinnandet och livskvalitén för personer med demenssjukdom och kvalitetssäkra vården. Målgrupp är personer på särskilda boenden med demenssjukdom eller demensliknande symtom. Alla med symtom ska få en individuell plan (bemötandeplan) upprättad som all personal följer.

Kriterier för demensenheter:

- Demensboendet/demensboendeenheten ska ha ett BPSD team.

- Personalen ska kontinuerligt få fördjupande kunskaper om demenssjukdomar och i bemötande och förhållningssätt.
- Kompetensplaner ska finnas för att kunna arbeta långsiktigt och dessa ska följas upp årligen.
- Verksamhetschef ska kunna känna till lagstiftning för anhörigstöd.
- Kontaktpersoner ska samverka med anhöriga.
- Verksamheten ska arbetat teambaserat och multiprofessionellt.
- Boendet ska arbeta med långsiktig och kontinuerlig utbildning kombinerat med praktisk träning och handledning.
- Boende ska ha strukturerad uppföljning och utvärdering av BPSD.
- Minst årligen ska det göras en medicinsk och social uppföljning av läkemedelsbehandling, kognition, funktions- och aktivitetsförmåga, allmäntillstånd, eventuella beteendeförändringar. Det är viktigt att hitta arbetssätt så att man inte behöver använda medicinering.
- Demensspecialiserad undersköterska och enhetschef ansvarar tillsammans för att årligen kontrollera att kriterier följs samt att resultat redovisas.
- Webbutbildningar via Svenskt Demenscentrum, bl a Demens ABC
- Utbildningar genomförs via Demenscentrum för påfyllnad av personalens kunskap inom området och även handledning ute på boendena.

Fråga ställs om bristen på språklig kompetens inom äldreomsorgen. Anita svarar att det är känt att det är ett problem och att förvaltningen arbetar med frågan.

Fråga ställs om medicinhantering och om apotekare kan anställas vid demensboenden. Anita svarar att kommunen har avtal med primärvården och att personalen har kontakt och dialog med läkare och sjuksköterska. Därmed finns inte något behov av t ex apotekare.

Fråga ställs om antal anställda vid demenscentrum. Anita svarar att det finns en specialiserad sjuksköterska, en terapeut och specialistundersköterskor. Det finns tre aktivitetscentrum med daglig verksamhet och ytterligare ett ska öppna.

Fråga ställs om hur många demenssjuka som är knutna till kommunens demensboenden. Anita svarar att man inte får föra register över vilka personer som har demens men att det finns 30 demensenheter.

Ekonom **Madeleine Forslund** presenterar vård- och omsorgsnämndens delårsrapport för januari-augusti. Det blev ett positivt resultat om 0,6 mnkr under perioden. Det negativa resultatet kulminerade i maj med -85 mnkr, vilket nu återhämtats. Det är en resultatförbättring med 120 mnkr jämfört med 2020. Prognosen är -9 mnkr i slutet av året inklusive merkostnader för Covid -19.

Nämnden har fått 61 Mkr i statsbidrag för Covid 19-kostnader, sjuklöner, äldreboenden och äldreomsorg. Merkostnader för Covid-19 var -67 mnkr, exklusive statsbidragen. Det innebär att ordinarie verksamhet i stort redovisar ett nollresultat för perioden. Totalt för perioden redovisas merkostnader Covid-19 om 52,7 mnkr jämfört med 73,5 mnkr motsvarande period föregående år.

Madeleine beskriver operativa åtgärder kopplat till nämndens åtgärdsplan. Sänkt nettokostnad för äldreomsorgen med 16,1 mnkr (Målet för perioden, 14 mnkr, är uppfyllt). Strategiska åtgärder inom äldreomsorgen har gett 12,6 mnkr i sänkt nettokostnad. (Målet för helåret, 10,7 mnkr, är uppfyllt,

Fråga ställs om kostnadsreduceringar har gett negativ effekter på personalantalet. Marie svarar att arbetet har handlat om andra effektiviseringar som inte medför neddragning av personal.

Fråga ställs om det finns några dietister på äldreboenden. Marie Lissäng svarar att man har försökt rekrytera dietist men att det tyvärr inte var några sökande.

Samordnare **Hans Wiklund** beskriver kort vad Nära vård innebär. I november 2020 beslutade regeringen om primärvårdreformen ”Inriktningen för en nära och tillgänglig vård”. Målet med omställningen var att få en samordnad vård som stärker hälsan och leder till ökad delaktighet och effektivare användning av resurser. Det handlar om att gå från reaktiv till proaktiv vård, från organisation till relation, från passiv mottagare till aktiv medskapare och från isolerade vård- och omsorgsinsatser till samordning utifrån personens fokus.

Hans presenterar målbilden för Västernorrland som är att invånarna ska uppleva vården som god, jämlik och trygg. Han informerar sedan om vad som händer i Sundsvall: Chefer går SKR:s ledarskapsprogram för att kunna leda förändringsarbetet. Kommunen ingår i samordnarnätverk med länets kommuner. Arbeta med morgondagens välfärd och med Träffpunkter och volontärverksamhet. Framtagande av kommunikationsplan och presentationsmaterial. Fördjupad samverkan i Indal-Liden i pilotprojekt om digital hemsjukvård. Olika verksamhetsutvecklingsprojekt: undvikbara inläggningar på sjukhus, förebygga psykisk ohälsa hos barn och sömlös vård inom psykiatri.

Information om Nära vård på hemsidan: www.sundsvall.se/naravard

6 Information om landsbygdsprogrammet, bl a service och bredband

Tillförordnad landsbygdssamordnare **Marianne Leek** inleder med att visa rådet en kartbild över Sundsvalls kommun för att illustrera att den största delen inte är tätort. Hon berättar att uppfattar sitt uppdrag som att hon ska föra talan i kommunen för de som bor utanför tätorten. Det är också viktigt att lyfta företagare och näringsliv på landsbygden.

Kommunfullmäktige beslutade 2016 att anta ett landsbygdsprogram. Programmet är en utgångspunkt för kommunens övergripande arbete med landsbygdsfrågor och det pekar bland annat ut inriktning och prioriteringar och ska ligga till grund för beslut som bedöms påverka tillgången till service på landsbygden eller möjligheten att bo och arbeta där. Till programmet hör även varuförsörjningsplan och handlingsplan för bredbandsutbyggnad på landsbygden.

En prioriterad fråga handlar om tillgången på IT-infrastruktur utanför tätorterna. Landsbygdssamordnaren har därför regelbunden kontakt med Servanet och andra bredbandsbolag som verkar i kommunen. Ökat distansarbete under pandemin har visat på bristerna och det finns vissa tydliga ”vita fläckar” med dåligt nät, bl a runt väg 86. Marianne

berättar att en privat aktör ska hantera bredbandsutbyggnaden i vissa delar av kommunen men att utbyggnaden tyvärr har försenats av olika anledningar.

Politiken har i mål och resursplanen ”Ett Sundsvall som håller ihop” pekat ut prioriterade områden i kommunen, bland annat landsbygdsområdena Indal-Liden och Holm. Ett lokalt råd med lokala politiker, föreningsliv och företagare har bildats där för att diskutera och prioritera vilka insatser som behövs i området. I början var även skolungdomar med i rådet men pandemin försvårade deras deltagande eftersom detta var kopplat till skolan. Nu planeras workshops på Lidens skola för att få fram vad ungdomar tycker är viktigt för att trivas i Indal-Liden. Ordförande Niklas berättar att fem kommundelar prioriteras i kommunens mål- och resursplan (MRP). Det är ett aktivt val att arbeta med Indal-Liden bl a för att den kommunala närvaron i kommundelen har minskat över tid och även på grund av negativ befolkningsutveckling i området.

Prioriteringspunkter i landsbygdsarbetet:

- *Hysesbostäder* - Många äldre vill flytta från hus till lägenhet och ungdomar vill flytta hemifrån och då kunna bo kvar i området.
- *Kommunikationer* – Väl fungerande kollektivtrafik är viktigt bl a för resor till gymnasieskolor inne i centrala Sundsvall.
- *Bredband* - Utbyggd IT-infrastruktur är en grundläggande förutsättning för att alla ska kunna ta del av den digitala utvecklingen. Snabbt bredband är även avgörande för näringslivets utveckling.
- *Möteslokaler* – Tillgång till olika typer av lokaler för sammankomster och aktiviteter. Eventuellt ska det lokala rådet göra ett studiebesök till ett allaktivitetshus utanför Umeå som kan vara en förebild att inspireras av.

Niklas berättar att det i samband med beslutet om landsbygdsprogrammet gavs uppdrag om årlig uppföljning av landsbygdsarbetet. KPR kommer nu få ta del av landsbygdsprogrammet i samband med kommande uppföljning av detta. Det ska i närtid även arbetas fram ett nytt landsbygdsprogram.

Fråga ställs om hur projektet om digital hemsjukvård i Indal-Liden fortlöper. Marianne svarar att berörd personal utbildas och upphandling pågår av utrustning som ska vara på plats efter årsskiftet och testas fram till april 2022 samt utvärderas maj 2022.

7 Definition trygghetsboenden och kriterier för biståndsbedömda trygghetsboenden

Utredare **Ida Sundberg** och **Johanna Kangas** inleder med att beskriva bakgrunden till uppdraget som kommunstyrelsen gav kommunstyrelsekontoret i maj. Syftet med uppdraget är att formulera en beskrivning av det som kallas trygghetsbostäder samt att lämna förslag på lägsta ålder för hyresgästerna. Uppdraget har sitt ursprung i ”Beredning för framtidens äldreomsorg”.

Trygghetsbostäder är en benämning på bostäder inom det som kallas ”hyreslägenheter för äldre på den ordinarie bostadsmarknaden”. En annan benämning är ”seniorbostäder”. Målgruppen är

äldre som känner oro eller otrygghet i sitt nuvarande boende och som vill ha större möjlighet till gemenskap med andra äldre. Den här typen av boenden introducerades 2007 och handlade då om kriterier för att kunna få statsbidrag vid ny- eller ombyggnad av bostäder för äldre. Kriterierna var gemensamma ytor, närvaro dagligen av personal som kan ge stöd till boende och olika tjänster. Boendena var avsedda för personer som är äldre än 65 år men maka/make kan vara yngre.

Boendeformen har blivit vanligare. Inom ramen för uppdraget har man tittat på fyra kommuner och konstaterat att formen för Trygghetsbostäder ser rätt lika ut i dessa. Skillnaderna är vilken åldersgräns som gäller samt hur man ställer sig till själva formen d v s via kommunalt bostadsbolag och/eller privata bolag. Alla kommuner har med bostadstypen i sina bostadsförsörjningsprogram.

Praktikant **Filip Lindström** beskriver de tre Trygghetsboenden som finns i Sundsvall med utgångspunkt i antal lägenheter, minimiålder, lägenhetsstorlek, hyresnivåer, gemensamma umgängeslokaler och värdar. Boendena är Skepparen, Sidsjö Trygghetsboende och Finstahöjden.

Johanna presenterar förslaget till beskrivning av trygghetsboenden: Det är en hyresrätt eller kooperativ hyresrätt. Målgruppen är 65 år eller äldre. Det finns daglig personal minst 2 tim/dag. I anslutning till bostäderna finns gemensamhetsutrymmen för måltider, rekreation och aktiviteter. Bostäderna och gemensamhetsutrymmena är tillgänglighetsanpassade. Möjlighet att köra med bil till entré ska finnas. Närhet till service och en attraktiv livsmiljö. Boverkets riktlinjer och Länsstyrelsens bedömningar ska beaktas vid ansökan om investeringsstöd. Förslaget har ännu inte antagits av kommunfullmäktige utan detta planeras ske i december.

Fråga ställs om hur det fungerat med hemtjänst i Trygghetsboenden. *Johanna svarar* att varje person ansöker om hemtjänst via kommunen. Det ingår inte i servicen på Trygghetsboendet.

Lokalstrateg **Mats Abramson** beskriver biståndsbedömt trygghetsboende för äldre. Boendeformen tillkom 2019 genom ett tillägg i socialtjänstlagen om att kommunen får inrätta särskilda boendeformer för äldre människor som behöver stöd och hjälp i boendet och annan service för att bryta önskad isolering och öka tryggheten. För att få tillgång till en sådan trygghetsbostad krävs ett biståndsbeslut från kommunen. Vård- och omsorgsnämnden har gett förvaltningen i uppdrag att ta fram kriterier för den här typen av boenden.

14 kommuner har idag biståndsbedömda trygghetsboenden och 50 kommuner uppger att de vill införa det. 220 kommuner har för närvarande inga planer att inrätta sådana boenden. Orsaker till detta är att det finns en låg efterfrågan eftersom många inte vill flytta från sitt ordinarie boende. Kommuner som nyligen har avvecklat de gamla servicehusen anser att det inte är aktuellt med någon ny, liknande boendeform.

Grundläggande krav på dessa boenden: Tillstånd erfordras för inrättande av boenden och IVO har tillsynen. Någon annan än kommunen kan äga fastigheten men det är kommunen som tillhandahåller boendets service. Boende måste vara folkbokförd i kommunen och över 65 år och bedöms ha behov utöver det som kan tillgodoses i ordinärt boende. Man kan inte ha behov av på heldygnsomvårdnad som på äldreboenden och servicehus. Kommunen har inte hälso- och sjukvårdsansvaret. Hemtjänst söks som vanligt. Parboende och medboende (en av parterna

har behov) gäller. Boende betalar hyra. Besittningskravet gäller men det kan man avskryva sig. Gemensamhetslokaler för aktiviteter och måltider men de ingår inte. Skyldighet att ordna aktiviteter. Tillgång till personal. God tillgänglighet för bl a hjälpmedel.

Avslutningsvis presenterar Mats definitionen för biståndsbedömt trygghetsboende: *När kommunala eller ideella insatser inte bedöms kunna bryta den otrygghet och ensamhet Du känner i ditt hem och ge en tillgänglighet för ett mer självständigt liv kan Du beviljas ett biståndsbedömt trygghetsboende. Detta under förutsättning att denna boendeform bedöms öka dina egna förutsättningar till gemenskap, trygghet och självständighet jämfört med din nuvarande bostad- och livssituation.*

Fråga ställs om servicehus kommer konverteras till Trygghetsboenden Mats och Niklas svarar att i tiopunktsprogrammet för framtidens äldreomsorg som KPR tidigare tagit del av finns en del utredningsuppdrag kopplat till servicehusen och möjligheten till att konvertera dom. Ambitionen är att det fortsättningsvis ska finnas olika boendeformer för äldre och det främsta fokus ligger på Trygghetsboende, biståndsbedömt trygghetsboende och äldreboende.

Fråga ställs om vad som är sjukhem. Mats svarar att det är äldreboenden (särskilt boende).

8 Information och dialog om idrottspolitiska strategin

Projektledare **Malin Håkansson** beskriver projektets syfte som baseras på den nationella idrottspolitiken. Enligt den är det kommunens roll att tillhandahålla infrastruktur som gör det möjligt att idrotta. Idrottspolitiska strategin ska ligga till grund för ett förhållnings- och arbetssätt och ska fungera som ett verktyg för tjänstemän och politiker att luta sig mot i arbete och beslut. Utgångspunkter för strategin: folkhälsa, folkrörelse, attraktivitet och underhållning och samhällsplanering. Det handlar om vilka mål som kommunen vill uppnå och vilka verktyg som ska användas för att nå dit.

Pensionärer och äldre är en viktig målgrupp för arbetet med strategin. Malin har i förväg skickat ut ett antal frågor till pensionärsrepresentanterna i KPR för att öppna upp en dialog och en kontaktväg inför utformningen av den idrottspolitiska strategin. Kjell Olofsson frågar nu Malin om pensionärsrepresentanterna kan sammanställa en skrivelse kopplat till frågorna och skicka in till henne. Malin tycker att det är en bra idé att spela in synpunkter om sakfrågor innan det är dags för remissrunda i mars. Synpunkterna bör vara kultur- och fritidsförvaltningen tillhanda senast i december.

Kopplat till ämnet idrott ställs en fråga om satsningar för målgruppen äldre. Niklas Evaldsson informerar då om att kommunen nu erbjuder gratis bad för pensionärer under vissa tider i veckan då simhallarna inte används av skolor eller föreningar. Information om vilka tider som gäller för de olika simhallarna finns på hemsidan. Kommunsekreterare Caroline mejlar ut en skriftlig sammanställning till rådet.

9 Sammanträdesdagar KPR 2022

Det har skickats ut ett förslag på sammanträdesdagar för 2022 innan sammanträdet.

Pensionärsrådet **beslutar om** följande sammanträdesdagar 2022:

<i>Datum</i>	<i>Tid</i>	<i>Plats</i>	
torsdag 10 februari	09.00-12.00	Fullmäktigesalen	Stormöte
torsdag 19 maj	09.00-12.00	Kommunstyrelsesalen	
torsdag 22 september	09.00-12.00	Kommunstyrelsesalen	
torsdag 24 november	09.00-12.00	Kommunstyrelsesalen	

10 Övriga frågor

Studiebesök äldreboenden

Ordförande Niklas och Mikael Westin föreslår att studiebesök på några äldreboenden genomförs under januari 2022. Deltagande per boende blir 2-3 st från KPR plus någon politiker. Efter besöken sker sedan en återträff i kommunhuset tillsammans med chef för äldreboenden för möjlighet till reflektion och samtal. Alla har med sig 3-4 gemensamma frågor till besöken som sedan diskuteras vid återträffen. Niklas återkommer med mer information.

Utrop busshållplatser och prishöjning resekort pensionärer

Fråga tas upp om avsaknaden av utrop på bussarna och att detta inte åtgärdas. Niklas informerar om att krav på hållplatsutrop ställs på bussföretagen och att tekniken finns på bussarna. Problemet är att chaufförerna inte använder den. Det är därför viktigt att titta på hur kommunen följer upp avtalen.

När det gäller höjning av pris på resekort för pensionärer och barn blir indexuppräknningen samma som för övriga kort. Niklas vet tyvärr inte exakt hur mycket det blir. Niklas tar med sig frågan om kollektivtrafik och resekort inför beredningen av nästa KPR-möte.

Nästa KPR-sammanträde:

Datum: 10 februari 2022

Tid: 09.00

Plats: Kommunhuset, kommunfullmäktigesalen

Justeras:

Niklas Säwén (S)
Ordförande

Ingbritt Höglin
Justerare

Caroline Grafström
Sekreterare